

De causa praedisponens, de causa remota van long-tuberculose is ons onbekend. Waarschijnlijk kunnen wij erfelijken aanleg, lichaamsbouw, verkeerde levenswijze, zondigen tegen de voorschriften der hygiëne en diaetetik, erosie's van het epithelium der luchtwegen, enz., als zoodanig opvatten. Wij weten, wat de causa proxima zijn kan, misschien altijd is. Laat ons althans deze causa proxima zooveel mogelijk verwijderen of werkeloos maken!

Ternaard, 12 October 1887.

Dr. P. DE JAGER.

GEDIPLOMEERDE BAKERS.

Ruim een jaar geleden betoogde Dr. J. S. WICHERS te Groningen in het *Maandblaadje* van *Tesselschade* (Juli 1886) de wenschelijkheid, dat in den beschaafden stand vrouwen mochten gevonden worden, geneigd om, na eene bescheidene wetenschappelijke opleiding, zich beschikbaar te stellen als verpleegsters van kraamvrouwen en kinderen, als — bakers. De gevolgen: lotsverbetering van beschaafde vrouwen en eene meer doelmatige verpleging van kraamvrouwen en zuigelingen, zouden niet uitblijven.

Wat Dr. WICHERS afkeurt in het tegenwoordige gilde, en wat hij hoopt aan te zullen treffen in den nieuwen stand, wordt onder geneeskundigen algemeen gedeeld. Daarom ook bracht hij zijne beschouwingen onder de oogen van een ander publiek. Tot dusver scheen echter zijn denkbeeld niet verwezenlijkt te zullen worden.

Thans echter deelt de Voorzitster van het Hoofdbestuur van *Tesselschade* (in het *Correspondentieblaadje* van 1 October 1887) mede, „dat er *wellicht* in ons land voldoende opleiding (voor bakers) te verkrijgen zou zijn”, en zij vraagt daarom: „is er iemand, die zich voor dezen werkkring wil bekwamen”?

De schrijfster (Mejonkvr. JELTJE DE BOSCH KEMPER) ontwikkelt in het kort de maatschappelijke en financiële voordeelen, die den nieuwen stand voor beschaafde vrouwen begeerlijk mogen maken:

- 1°. het hooger salaris, dat eene wetenschappelijk gevormde baker zal kunnen eischen;
- 2°. de mogelijkheid voor eene weduwe, om, als zij slechts over eenige hulp kan beschikken, hare huishouding, zelfs met kinderen, te blijven bestieren;
- 3°. de geringe kans om besmettelijke ziekten in haar gezin te verspreiden, en
- 4°. de veel eenvoudiger en veel meer opwekkende taak dan die van eene ziekenverpleegster.

Bovenstaande overwegingen mogen vele vrouwen, vooral weduwen, aansporen om zich dezen werkkring te kiezen, en daarom geloof ik, dat het op den weg der geneeskundigen ligt, de vraag te ondersteunen en elk in onzen kring mede te werken, opdat zich een voldoende aantal candidaten moge opgeven; *wellicht* toch hangt daarvan af, of er gelegenheid tot hare opleiding gegeven zal worden.

Wij geneeskundigen hebben daarvoor nog andere gronden dan de Voorzitster van *Tesselschade* en denken daarbij aan het onheil, dat de tegenwoordige bakkers kunnen stichten. Ten deele, vooral ten opzichte van de verzorging van zuigelingen, wordt dit ook door Dr. WICHERS aangestipt. Het kan dan ook niet sterk genoeg betreurd worden, dat aan onervaren vrouwen uit de laagste volks-

klassen de verpleging, ja zelfs de keus van het voedsel en de inrichting der voeding van pasgeborenen wordt opgedragen, althans dikwijls wordt overgelaten. Wel is waar zal in de meeste gevallen in de keus van het kunstmatig voedsel de verloskundige beslissen; maar hoe dikwijls ziet deze zich niet tegenwerkt door eene eigenwijze baker, en bemerkt hij hare handelingen en overtreedingen pas na haar vertrek? Ter wille van den vrede wordt door de moeder zoo veel verzwegen!

Maar ook dikwijls dreigen de droevige gevolgen van een anderen kant. Nog onlangs werd eene epidemie van tetanus neonatorum beschreven, veroorzaakt door te hooge warmtegraden van de baden, door eene baker aan verschillende kinderen toegediend. Hoe vele, ook doodelijke, navelziekten ontstaan door slordige verpleging der navelwond!

Het komt mij overbodig voor, meerdere voorbeelden te noemen. Ieder kent ze. Ieder weet, dat menig zuigeling lijdt onder de gebrekkige kennis en de *vooroordeelen* onzer bakers.

En niet minder hoog gelde het belang der moeder. Terwijl de nieuwere wondbehandeling algemeen hoog geroemd wordt en men zich dagelijks op nieuw kan overtuigen, hoe de uitgebreidste verwondingen onder de thans gebruikelijke voorzorgen aseptisch genezen, laat men in de verloskunde de verzorging der patiënten aan oude, onwetende vrouwen over, wier grootste eigenaardigheid wellicht bestaat in den trots, waarmede zij zich van elken nieuwen maatregel afwenden en wier kenmerkende eigenschap gewoonlijk is, dat zij met den verloskundige op een gespannen voet staan.

Wel is waar wordt tegenwoordig door menigen verloskundige zelf de nabehandeling der puerpera geleid en wordt door velen hunner de ontsmetting der handen van de baker geëischt. Doch dit is niet genoeg. De contrôle ontbreekt en de baker deelt zodoende in vele opzichten de verantwoordelijkheid met den verloskundige. Daartoe nu is onze hedendaagsche baker niet bevoegd en het meerendeel harer is er ook niet toe in staat.

De poging om eenigszins wetenschappelijk gevormde, maar vooral om *beschaafde* en *intelligente* bakers te verkrijgen, juich ik zeer toe. In den trap harer ontwikkeling, in de mate der door haar aangeleerde kennis, zoek ik niet het zwaartepunt. Het voornaamste voordeel zullen de nieuwe bakers brengen door hare beschaving en door haar gezond verstand, die haar eene grootere verantwoordelijkheid zullen doen schuwen dan zij kunnen dragen. De nieuwe stand zal zich beschouwen als *bakers-verpleegsters* naar de voorschriften der verloskundigen.

Eene korte opleiding zou daartoe kunnen volstaan. Voorloopig nog zou bij *zieke* kraamvrouwen de hulp van eigenlijke ziekenverpleegsters kunnen ingeroepen worden, waardoor de eischen zich zouden kunnen bepalen tot de kennis der verpleging van gezonde kraamvrouwen en van pasgeboren kinderen.

S. K. H.

